

A felnőttkori kompetenciafejlesztést végző szakemberek továbbképzésének keretrendszere

A kézikönyv szerzői:

- Békés Megyei Kormányhivatal, Magyarország (koordinátor szervezet)
- Gál Ferenc Főiskola Békési Szakképző Iskola, Gimnázium és Kollégium
- Kodolányi János Egyetem
- Eesti Taiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon Andras – Észtország
- Universidad de Valladolid – Spanyolország
- Volkshochschule im Bildungsforum Potsdam – Németország
- Ballymun Adult Read and Write Scheme – Írország
- Ministry of Education & Employment – Málta

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés	4
1. A „Back to Learning” projekt célja	4
2. A keretrendszer célja	4
3. A keretrendszer kidolgozásának módszertana.....	5
4. A tanulási eredmények fogalmi rendszere és meghatározása.....	6
5. A célcsoport meghatározása	7
II. A felnőttkori alapkompétencia-fejlesztésben résztvevő szakemberek képzésnek keretrendszere	9
1. A felnőttek alapkompétenciájának fejlesztését megvalósító oktató/tanár/tréner.....	9
2. A felnőttek alapkompétenciáinak fejlesztését segítő képzési tanácsadó	15
3. A felnőttek alapkompétenciáinak fejlesztésében résztvevő „segítő” szakember	20
III. Jövőkép	24

I. Bevezetés

1. A „Back to Learning” projekt célja

A „Back to Learning – Developing Key Competence of Adults for High Quality Learning Opportunities” című 24 hónap időtartamú projektet a Békés Megyei Kormányhivatal 8 tagú nemzetközi partnerségben, máltai, észt, spanyol, német, ír és magyar szervezetekkel együttműködve valósítja meg.

A projekt fő célja, hogy a partnerszervezetek az egymástól való tanulás útján bővítsék az felnőttkori alapkészség-fejlesztésben alkalmazott módszereik eszköztárát. Megosztják a szervezetek együttműködési rendszerében, a kompetenciafejlesztést megcélzó képzések szervezésében, a tananyagfejlesztésben, a fejlesztést végző oktatók és az alacsony képzettségű felnőttek helyzetének javításáért tenni tudó szakemberek érzékenyítésében, továbbképzésében alkalmazott jó gyakorlataikat és azok működtetésének tapasztalatait.

A projekt közvetlen célcsoportja az életpálya-tanácsadásért, a felnőttek kulcskompetenciáinak fejlesztéséért, a fejlesztést végző oktatók képzéséért és a foglalkoztatáspolitikai alakításáért felelős szervezetek szakemberei.

A projekt egyik fő termékeként elkészülő szakmai anyagban az alapképzettség-fejlesztést végző szakemberek felkészítésének/továbbképzésének – EU-s szinten alkalmazható – keretrendszerére adunk javaslatot, mely a közreműködő szakemberek (pl. közösség-szervezők, szociális munkás, emberi erőforrások szakembere, kulcskompetencia-fejlesztésben résztvevő oktatók, tanácsadók) képzésének, továbbképzésének főbb tartalmi elemeit foglalja magában.

E keretrendszer megjelenik jelen anyagunkban, mely szabadon felhasználható.

2. A keretrendszer célja

A projektben résztvevő nyolc partner egyetértett abban, hogy szükséges számukra egy olyan egységes keretrendszer, mely segítséget és keretet nyújt a felnőttek alapképzettség-fejlesztő és a fejlesztést támogató szakemberek felkészítését/képzését/továbbképzését végző képzőintézmények számára. A műhelymunkák alatt igyekeztünk az alapképzettség-fejlesztésben közvetlenül vagy közvetetten résztvevő minden érintett csoportot beazonosítani és meghatározni a fejlesztendő képzettség-fejlesztési kompetenciákat. E képzettség-fejlesztési kompetenciák fejlesztésével sikeresebben támogathatják a hiányos alapképzettség-fejlesztési kompetenciával rendelkező felnőttek szakképzésbe vonását és a munkához jutását.

Az eredmény nem egy részletes képzési program, hanem annak meghatározása, hogy milyen fontos elemeket kell beépíteni a különböző országok oktatási/képzési programjaiba. Célja a képzési programok és a módszertani ajánlások különböző nemzeti jogszabályokkal összhangban történő kidolgozásának támogatása.

Célok:

- Felhívni a figyelmet az alapkészségekkel nem rendelkező ügyfelekkel/felnőttekkel kapcsolatban álló szakemberek oktatási/képzési igényeire annak érdekében, hogy az alapkompenciák fejlesztése által hatékonyabbá váljon a munkakeresés, a munkába állás vagy a továbbtanulás.
- Az oktatási/képzési folyamatok megkönnyítése és eszközök biztosítása a képzések megvalósításában résztvevő munkatársak számára, hogy az alacsony szintű kompetenciákkal rendelkező ügyfeleket/tanulókat munkájuk során hatékonyabban tudják azonosítani és támogatni.
- A keretrendszer biztosításával szeretnénk lefektetni egy olyan alapot, amelyet partnereink és a partnerországok képzőintézményei kiindulópontként használhatnak saját nemzeti programjaik elkészítéséhez.

3. A keretrendszer kidolgozásának módszertana

Elsőként meghatároztuk a keretrendszer célját és a célcsoportokat annak érdekében, hogy minden érintett megjelenjen benne, aki a felnőttek kompetenciafejlesztésében dolgozik; tananyagfejlesztők, oktatók, tanácsadók, segítők, képzésszervezők, hivatali dolgozók.

A továbbiak során csoportmunkában meghatároztuk az adott célcsoportba tartozó szakemberek által végzett feladatokat (feladatprofil) és „tanulási eredmény alapú” megközelítéssel a képzés szakmai követelményeit. Ez a megközelítés mind a felnőttképzésben, mind a felsőoktatásban elfogadott gyakorlat Európában.

A keretrendszer tervezetét a nyolc partnerből álló pályázati konzorcium megtárgyalta, elvégezte a szükséges módosításokat, majd a partnerségen kívüli véleményeztetésre bocsátotta a partnerországokban működő, a partnerszervezetekkel együttműködő, témában releváns szervezetek körében. Ezzel a tevékenységgel is azt kívánjuk elérni, hogy univerzálisan alkalmazható keretrendszer kerüljön elfogadásra és terjesztésre.

4. A tanulási eredmények fogalmi rendszere és meghatározása

„A tanulási eredmény a tanulással – a tanulási szakasz végére – elérhető kimeneti követelmények leírását jelenti, kontextusba helyezett, az MKKR-hez illeszkedő tudás + képesség + attitűd + autonómia/felelősség terminológiájában meghatározott cselekvő szintű kompetencialeírás.”¹. Amikor tanulási eredmény alapú megközelítést alkalmazunk, azt helyezzük előtérbe, hogy a tanuló az adott képzési szakasz vagy képzési program befejezésekor milyen szintű ismeretek birtokában van, mennyire érti és tudja értelmezni azokat, miként tudja megszerzett tudását alkalmazni és ezt az autonómia milyen szintjén képes megtenni. A fent említett szintleíró kategóriák, az úgynevezett deskriptorok a következők: tudás, képesség, attitűd és az autonómia/felelősség.

Tudás:

Ebbe a kategóriába az adott szakterülettel kapcsolatos elvárt ismereteket kell leírni. Az itt megfogalmazottak azt mutatják meg, hogy adott szinten a tanuló milyen fogalmak, lexikális anyagrészek illetve ezek összefüggéseinek, mint ismereteknek a birtokába kell, hogy jusson. „A tudás kategóriájába tehát képzetek, fogalmak, tények, definíciók, szabályok, leírások, törvények, elméletek, rendszerek, összefüggések, szabályok tudása tartozik.”² Ezen ismeretek mélységét és kiterjedését fontos meghatározni és szakma-specifikusan rögzíteni.

Képesség:

„A képesség (készségek és képességek) a procedurális tudást, azaz az ismeretalkalmazó tudást jelenti, illetve a procedurális tudás formáit írja le”.³ Ebben az esetben tehát a tudás-kategóriával szemben nem ismeret-jellegű, hanem az ismeret alkalmazására vonatkozó elvárt tanulási eredmények kerülnek megfogalmazásra, mégpedig az MKKR-féle értelmezésből kiindulva, ami „a képességeket kognitív (logikai, intuitív és kreatív gondolkodás használata) és gyakorlati (kézügyesség, valamint módszerek, anyagok, eszközök, műszerek használata) szempontból írja le”.⁴ A kognitív képességek esetünkben azt jelentik, hogy az adott területen adódó feladatoknak, problémáknak a megoldásához szükséges eljárásokat mennyire ismeri a tanuló és milyen szinten képes azokat használni (legyen szó akár rutin-műveletekről vagy akár komplex stratégiákról).

---

¹ Farkas Éva (2017): Tanulási eredmény alapú tanterv- és tantárgyfejlesztés a felsőoktatásban, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 133. oldal

² uo. 16. oldal

³ uo. 17. oldal

⁴ uo. 17. oldal.

A gyakorlati képességekkel kapcsolatos elvárt tanulási eredmények pedig tényleges cselekvések, tevékenységek illetve ezek kivitelezésének képességére irányuló állítások.

Attitűd:

„Az attitűd érzelmi, emocionális komponens, elkötelezettség, a szakmával, a munkával összefüggő felfogásbeli kérdések, értékelő viszonyulások összessége. Az attitűdök olyan viselkedési és magatartásformák, amelyek egyaránt vonatkozhatnak a tanulásra és a munkára. Az attitűdök kapcsolódnak a tudáshoz, a képességhez és az önállósághoz.”⁵ Az attitűd kategóriában például olyan megfogalmazások találhatóak, amelyek arra utalnak, hogy az illető mennyire érdeklődő, nyitott az adott szakma vagy terület művelése iránt, beleértve azt is, hogy mennyire fogékony az új információk, módszerek megismerésére, milyen hajlandóságot és érzékenységet mutat bizonyos területeken.

Autonómia/felelősség:

“Minden tevékenységet jellemez az, hogy egy adott személy milyen önállósággal, milyen mértékű felelősségvállalással tudja azt végrehajtani. Azaz miben képes egyéni munkavégzésre, és miben van még szüksége ellenőrzésre, segítségre, illetve miért vállal felelősséget, hogyan vesz részt a társas környezetben zajló tevékenységekben”.⁶ Ezen deskriptor tehát azt írja le, hogy milyen felelősségi szinten képes ellátni adott tevékenységeit a tanuló, amibe beleértjük a saját, illetve mások munkájáért vállalt felelősséget is. Ide tartozik továbbá az is, hogy az önállóság vagy éppen az együttműködésre való készség milyen foka várható el a személytől az adott szakterületi tevékenység elvégzése, kivitelezése során.

5. A célcsoport meghatározása

A felnőttek alapkompenciájának fejlesztését megvalósító oktató/tanár/tréner: a képzési folyamatért, a tervezésért, a megvalósításért, az értékelésért és a minősítésért felelős személy. E célcsoport a képzés folyamatában rendszeres támogatást, mentorálást is nyújt a résztvevőknek, melyben segíti a képzés sikeres befejezését.

A felnőttek alapkompenciáinak fejlesztését segítő képzési tanácsadó: az a személy, aki felméri az ügyfél kompetenciaszintjét és a képzési igényeit.

---

⁵ uo. 18. oldal

⁶ uo. 19. oldal

A feltárt kompetenciaszint alapján javaslatot tesz a megfelelő képzési utakra. Együttműködik az ügyféllel és más szakemberekkel a képzés sikeres megvalósításában.

A felnőttek alapkompenciáinak fejlesztését támogató egyéb szakemberek: állami vagy helyi önkormányzati szervezet, vagy nem kormányzati szervezetek munkatársa: fizetett és önkéntes alkalmazottak; falusi közösségek, kulturális egyesületek és más közösségi mozgalmak vezetője; családorvosok, védőnők, polgárőrök, pártfogó felügyelők, munkaügyi központ munkatársai, könyvtári, múzeumi, óvodai dolgozók, a helyi önkormányzat munkatársai. Támogatást nyújtanak az embereknek az oktatási rendszerbe való visszatéréshez, beleértve azokat is, akik korábban lemorzsolódtak vagy alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkeznek.

II. A felnőttkori alapkompétencia-fejlesztésben résztvevő szakemberek képzésnek keretrendszere

1. A felnőttek alapkompétenciájának fejlesztését megvalósító oktató/tanár/tréner

A célcsoport meghatározása:

Tanár/oktató/tréner, felnőttekkel foglalkozó oktató: olyan személy, aki a képzési folyamat megtervezéséért, megvalósításáért és az értékelésért felelős. E célcsoport az oktatási/képzési folyamat során segíti, rendszeresen támogatja és mentorálja a résztvevőket, hozzásegítve őket az oktatás/képzés sikeres elvégzéséhez. Önkéntesek is részt vehetnek a folyamat különböző szakaszaiban, például: adatokat gyűjtenek a jelentkezők képzési igényeinek megismerése érdekében; segítenek a tanulási tevékenységek tervezésében és megvalósításában; támogatják a tanulókat a tanulási folyamatban.

A mentor szerepét is betölthető személy elősegíti a résztvevők/tanulók képzésbe történő bevonását, segíti a célcsoport tagjait abban, hogy a képzés során sikeresek legyenek, és irányítja nyomon követésüket. Az általa biztosított támogatásnak köszönhetően csökken a képzésben résztvevők lemorzsolódása.

Feladatprofil. A képzés végén ellátandó feladatok felsorolása:

(Mit csinál majd a képzésben résztvevő?)

- Elemzi és értelmezi a felnőttek felmerülő képzési igényeinek alakulását az információs társadalomban.
- Ismeri a felnőttek oktatására, képzésére irányuló különböző folyamatokat.
- Képes a felnőtteket a tanulmányaik folytatására ösztönözni.
- Ismeri és alkalmazza az értékelés különböző módjait, képes a tudás (akár informális módon történő) felmérésére.
- Ismeri a felnőttek tanításában használható különböző (on-line és offline) tananyagokat.
- Tudja, hogyan kell kezelni a hibákat, fel tudja használni őket a továbbhaladás céljából.
- Ismeri, érti, elemzi a felnőttképzés különböző perspektíváit és nemzetközi modelljeit és képes azok között differenciálni.
- Ismeri a felnőttképzés különböző szervezeteit, intézményeit és társadalmi kezdeményezéseit.

- Ismeri a felnőttképzési politikák nemzetközi, nemzeti, regionális és helyi szintű meghatározó trendjeit és koncepcióit.
- Ismeri és képes a felnőttképzés európai programjait értelmezni.
- Elemzi és értékeli a különböző nemzetközi, nemzeti, regionális vagy helyi szintű, a felnőttképzés keretében alkalmazott terveket, programokat és tapasztalatokat.
- Megtervezi és kialakítja a felnőtteknek szóló különböző szintű oktatási programokat; elkülöníti a strukturális tartalmakat, jellemzőket, a szükséges beavatkozás típusait; a tervezést befolyásoló egyedi elemek figyelembe vételével.
- Szociális-oktatási intervenciók programokat dolgoz ki a különféle típusú és kontextusban megvalósuló felnőttképzés területén.
- A sokszínűség és a multikulturalitás iránti figyelem felhívásának elősegítése a felnőttek körében a kommunikációs interakció készségeinek, valamint a tanulási folyamat társadalmi dimenziójának fejlesztésével. Ez magában foglalja az erkölcsi elkötelezettséget, valamint a kritikai és önreflektív képességeket.
- Értékeli a felnőttek számára készült oktatási tervek, programok és gyakorlatok erősségeit és gyengeségeit, azonosítja azok tapasztalatait.

A program tervezett időkerete:

Elmélet:	60	óra
Gyakorlat:	90	óra
Összesen:	150	óra

Az elvárt tanulási eredmény meghatározása:

Tudás	Képesség	Attitűd	Felelősség/autonómia
Ismeri a felnőttképzés történetét.	Képes meghatározni a felnőttképzés legfontosabb mérföldköveit, és összekapcsolja azokat a jelenlegi körülményekkel az újonnan felmerülő igények kielégítése érdekében.	Értékeli a mérföldköveket és a fontos történelmi eseményeket/lépéseket.	Beazonosítja az oktatási irányvonalakat a 21. századi képzési igényekhez igazított aktuális javaslatok kidolgozása során.
Ismeri a felnőttképzést alkotó különféle kontextusokat. Ismeri a tanítás és tanulás különböző módszertanait.	Értelmezi az egyes kontextusok sajátosságait, összekapcsolva azokat a legmegfelelőbb tanítási módszertannal.	A különféle kontextus jellemzőket a bennük rejlő erősségek szempontjából értékeli.	Az egyes kontextusokhoz megfelelő képzési folyamat(ok) kiválasztása.
Ismeri a felnőttképzés támogatásának forrásait, valamint a helyi, nemzeti és nemzetközi programokat (pl. Erasmus + program).	A forrásokat a szervezet és a résztvevők igényeihez igazítva használja fel.	Jól kezeli a társadalmi kapcsolatokat és a hálózatépítést.	Meghatározza a finanszírozás és együttműködés lehetőségeit olyan programokkal és szervezetekkel, amelyek maguknak a szervezeteknek előnyösek.
Ismeri a felnőttképzés területén működő szervezeteket, annak jellemzőit és különbségeit.	Képes a szükségleteknek és a célcsoportnak megfelelően bevonni a felnőttképzés területén működő különböző szervezeteket. Képes szakmailag együttműködni az egyéni fejlesztési célok elérése érdekében.	Arra törekszik, hogy tudását és munkakapcsolatait fejlessze.	Együttműködik az egyes szervezetekkel, hogy know-how-jával és szakértelmével a felnőtteknek személyre szabott tájékoztatást adjon igényeikről. Felelősséget vállal munkatársai és a szakmai közössége fejlesztésének támogatásában. Munkáját magas színvonalon, felelősséggel végzi.
Ismeri a releváns adatbázisokat és információforrásokat.	Képes megkeresni, elemezni, osztályozni és kiválasztani a vonatkozó információkat.	Érdeklődik a felnőttképzési tervek fejlesztése iránt. Figyel a részletekre.	Beazonosítja a felnőttképzés területén eredménnyel alkalmazott terveket és képzéseket.

Tudás	Képesség	Attitűd	Felelősség/autonómia
Ismeri a felnőttek oktatásának alapjait és jellemzőit (andragógia).	Felismeri és összehangolja a felnőttek tanulási sajátosságainak lehetőségeit és korlátait.	Elismeri az emberi sokszínűséget és azt értéként kezeli, valamint elősegíti az inkluzív oktatást.	Képzési terveket dolgoz ki és/vagy alkalmaz a felnőttképzés különböző szintjeire és területeire.
Ismeri a felnőttek oktatási igényeit.	Képes értelmezni a megvalósítás különböző társadalmi formáit. A stratégiákat a fejlesztési igényekhez igazítja. Képes az együttműködésre, az empátiára, a kölcsönösségre, a magabiztosságra, az önreflexióra. Nyitott elsajátítani a személyiségfejlesztés és az öntudatosság fejlesztésének különféle módszereit.	Alkalmazkodó képességgel rendelkezik és rugalmas a javaslatok különböző igényekhez történő megfeleltetése tekintetében.	Az igényeknek és a célcsoportnak megfelelően megtervezi a képzési tevékenységeket. Munkahelyi felettese irányítása mellett önállóan végzi segítő tevékenységét.
Ismeri az alapkompétencia fejlesztését igénylő ügyfelek speciális igényeit, tulajdonságait és magatartási tulajdonságait.	Tudása alapján képes azonosítani, feldolgozni és hatékonyan reagálni a felmerülő igényekre és problémákra, és szükség esetén kezdeményezni a fejlesztési terv felülvizsgálatát.	Mentorálási tevékenységeit elfogulatlanul, objektíven végzi.	Meghatározza a fejlesztési célok elérésének módját, és az intézmény oktatóival együttműködve figyelemmel kíséri a tanulási folyamat sikerét.

Tudás	Képesség	Attitűd	Felelősség/autonómia
Ismeri az egész életen át tartó tanulás kulcskompetenciáit. Felismeri az ügyfél kompetencia szintjét.	Összekapcsolja a kulcskompetenciákat az oktatási-tanulási folyamatokkal. Világos, nyílt és hiteles módon kommunikál az ügyfelekkel, munkatársakkal és az egyes területek szakembereivel.	Hozzáállását a változás és az innováció támogatása jellemzi az egész életen át tartó tanulás előmozdítása érdekében. Segítő hozzáállása az ügyfelekkel való munka során is megmutatkozik.	A kulcs- és alapkompentenciák elsajátítását megkönnyítő javaslatokat dolgoz ki. Felelősséget vállal és a legjobb tudása szerint elősegíti a mentorálandó személyek alapkompentenciáinak fejlesztését.
Ismeri a megszerzett tanulás gyűjtésére és elemzésére szolgáló értékelési kritériumokat, technikákat és eszközöket.	Értékelési kritériumokat és a tanulási mutatókat tervez. Elemzi az értékelési folyamatok során kapott információkat a döntéshozatal során.	Adatokat és információkat használ fel a felnőtt továbbtanulásának elősegítésére. Magabiztosan kommunikál a fejlesztés és motiváció céljából.	Minősíti a felnőttképzési terveket és projekteket.
Ismeri az alapkompentencia-fejlesztés képzési programját (tartalmát, módszereit, kimeneti követelményeit).	Képes munkája gyakorlatában a képzési programról tanultakat alkalmazni.	Elkötelezett a munkája iránt, és nyitott tudásainak fejlesztésére. Viselkedése etikus.	Támogatja a rá bízott mentoráltak alapkompentenciáinak hatékony fejlesztését és előrehaladását. Munkáját a vonatkozó szakmai etikai követelmények és engedélyek alapján végzi.
Ismeri az ügyfél képességeit és a tanulási célokhoz vezető módszereket.	Képes motiválni az ügyfeleket személyes fejlesztési céljaik elérésében.	Objektív, tisztességes és türelmes a mentoráltakkal.	Szakmai felelőssége, hogy támogassa ügyfele fejlődését.
Ismeri a mentori tevékenység dokumentációs feladatait és annak jogi hátterét.	Képes végrehajtani a mentoráláshoz kapcsolódó adminisztratív munkát, szakmai jelentéseket készíteni.		

Az eredmény mérésének, értékelésének módja:

Feladatok: a programok, irányelvek és tudományos munkák elemzése és értelmezése.

- Elméleti vizsga.
- Konceptiótérkép készítése prezentációval és önreflexió alkalmazásával.
- Gyakorlati tevékenység: a hallgatók képzési tervet készítenek igényelemzés, a célesoport leírása, a célok és a tartalom megtervezése, a tevékenységek megtervezése, valamint az információgyűjtéshez szükséges értékelési kritériumok, technikák és eszközök kidolgozása formájában.
- Tanítási gyakorlat (kb. 10 óra), óralátogatás alapkompentenciákat fejlesztő osztályban, a képzés során megszerzett ismeretek gyakorlása.

2. A felnőttek alapkompenciáinak fejlesztését segítő képzési tanácsadó

A képzési tanácsadó: az a személy, aki felméri az ügyfél kompetenciaszintjét és a képzési igényeit. A feltárt kompetenciaszint alapján javaslatot tesz a megfelelő képzési utakra. Együttműködik az ügyféllel és más szakemberekkel a képzés sikeres megvalósításában.

Feladatprofil. A képzés végén ellátandó feladatok felsorolása:

(Mit csinál majd a képzésben résztvevő?)

- A képzési tanácsadó ismeri a tanácsadói szerepre vonatkozó pszichológiai elméleteket, látja saját határait, alkalmazza az ügyfelek megismerésének módszereit.
- Nyitott a személyiségfejlesztés, önismeret fejlesztés változatos módszereinek elsajátítására.
- Felméri a célcsoport képességeit, tudásszintjét és amennyiben alapkompenciája fejlesztésre szorul, úgy javaslatot tesz a megfelelő képzésre.
- Együttműködik a képző intézmény szakemberével annak érdekében, hogy a megfelelő személyek kerüljenek az adott képzésbe.
- Biztonságos és támogató légkört alakít ki az ügyféllel.
- A képzési tanácsadó segítséget nyújt az ügyfél saját kompetenciáinak felismerésében, a reális célok kijelölésében és a célok elérését segítő megfelelő módszerek meghatározásában.
- Egyéni fejlesztési tervet fogalmaz meg az ügyfél igényeinek megfelelően. Rendszeresen felülvizsgálja az egyéni fejlesztési tervet, nyomon követi az ügyfél előrehaladását.
- A képzési tanácsadó felismeri, amikor beavatkozásra, a tervezett lépések módosítására van szükség.
- Felismeri, ha az ügyfélnek más támogató szakemberre van szüksége, és tudja, kihez kell őt irányítani. Együttműködik a szociális háló szereplőivel, beleértve a hatóságokat és egyén szervezeteket, valamint az önkéntes alapon szolgáltatást/támogatást nyújtó szereplőket is.
- A képzés befejezése után utókövetést végez.

A program tervezett időkerete:

Elmélet: 24 óra

Gyakorlat: 48 óra

Összesen: 72 óra

Az elvárt tanulási eredmény meghatározása:

Tudás	Képesség	Attitűd	Felelősség/autonómia
Magas szintű tudással rendelkezik a tanácsadói tevékenység ellátásához szükséges pedagógiai, társadalmi és lélektani ismeretekről.	Képes az alaptudások, képességek, attitűdök hiányának elemző feltárására, fejlesztési terveit adatokkal alátámasztva elkészíteni, ebben másokat is segíteni.	Tudatosan és önállóan törekszik önfejlesztésre, a szakmai identitása formálására. Munkája során betartja a vonatkozó jogszabályokat.	Reflektív módon viszonyul saját munkájához és azok következményeihez, elfogadja és beépíti a visszacsatolásokat.
Alapos ismeretekkel rendelkezik a tanácsadói munka során alkalmazott kommunikációs stratégiákról, konfliktuskezelési módszerekről. Ismeri a funkcionális analfabetizmussal küzdő felnőttek számára is érthető kommunikáció (írásban és szóban is) módszereit.	Képes együttműködésre, kölcsönösségre, asszertivitásra, nyílt, közérthető, hiteles kommunikációra, önreflexióra. Írásban és szóban jól érhetően, könnyű nyelvezettel kommunikál.	Törekszik a jelentkezők igényeinek, problémáinak gyors megértésére, motivált azok sikeres megválaszolásában. Az ügyfelekkel szembeni magatartása előítélet-mentes és befogadó.	Fokozott felelősséggel jár el munkája ellátásában, a tudomására jutott adatok, információk kezelésében és azok megosztása során. Munkáját vezetőjének útmutatása és a munkatevékenységet szabályozó eljárási rendek/módszertani útmutatók figyelembe vételével önállóan végzi.
Ismeri a szociális ellátórendszert.	Felismeri, ha az ügyfélnek más támogató szakemberre van szüksége, és tudja, hova kell irányítani bizonyos speciális fejlesztés és támogatás kapcsán. Képes a szakterületek közötti együttműködés kialakítására.	Nyitott és befogadó a különböző hátrányos helyzetű társadalmi csoportok problémáira. Elősegíti a társadalmi felzárkózás és az esélyegyenlőség megvalósulását.	Az egyén fejlesztése során szorosan együttműködik a szociális ellátórendszer szereplőivel.

Tudás	Képesség	Attitűd	Felelősség/autonómia
Ismeri a közérdekű önkéntes tevékenység szabályait, valamint az önkéntesség társadalmi, közösségi és egyéni hasznait. Ismeri az alapkészség-fejlesztés kapcsán a környezetében elérhető, önkéntes alapon szervezett támogatási erőforrásokat	Képes az önkéntes támogatási (pl. a hátrányos helyzetű felnőttek elérését vagy fejlesztését támogató) erőforrásokat beépíteni a munkájába.	Lehetőségként tekint a külső önkéntes erőforrások felhasználására, az önkéntes erőforrásokra partnerként tekint.	Önállóan, a szervezeti protokollnak megfelelően közösen dolgozik az önkéntes alapon szerveződő erőforrásokkal.
Ismeri az alapkompenciát felmérő eszközök tulajdonságait, módszereit.	Eszközökkel (kérdőívek, tesztek, stb.) felméri a célcsoport alapkompenciáját. Vissza tudja jelezni az ügyfél számára a felmérés eredményét.	Az ügyfelek képességeinek és képzési igényeinek felmérése során magatartását a tolerancia, segítő attitűd jellemzi.	Szakmai önállóság a kérdőívek, tesztek kiértékelésében. Bizalmasan kezeli a tudomására jutott információkat.
Tisztában van a képzési igények felismerésének, differenciálásának kritériumaival. Felismeri az ügyfél képzési igényeit	Képes a jelentkezők egyéni sajátosságainak ismeretében teljesíthető, reális célokat kijelölni, egyéni fejlesztési tervet készíteni, megismertetni és elfogadtatni azt a jelentkezővel.	Elkötelezett az egyenlő bánásmód elve és gyakorlata mellett.	Önállóan, pontosan végzi munkáját, törekszik a formai világosságra az írott és verbális feladatteljesítés során. A jelentkezővel együttműködve határozza meg a fejlesztési célokat és feladatokat.
Ismeri a felnőttek alapkompenciáinak fejlesztésére vonatkozó legfontosabb elméleti megközelítéseket, a vonatkozó	Képes felnőtteknek szóló képzési lehetőségek és az ezekhez szükséges anyagi erőforrások, esetleges támogatások felkutatására.	Elkötelezett a felnőtt lakosságot érintő kompetenciafejlesztés területén.	Önállóan végzi és szervezi a meghatározott feladatokat. A képzési lehetőségek felajánlásában együttműködik a képzőintézményekkel.

Tudás	Képesség	Attitűd	Felelősség/autonómia
jogszabályi előírásokat és a képzések gyakorlati működését, a képzések elérhetőségének módját, a támogatási lehetőségeket.	Közreműködik a jelentkezők fejlesztési tervében megjelölt képzési programba való bevonásában.	Tudatosan keresi a felmerülő problémák megoldását, proaktív magatartást tanúsít a képzések szervezésében.	A képzési támogatást biztosító szervezetekkel, munkatársakkal együttműködik a jelentkezők tanulmányait érintő döntések előkészítésében és végrehajtásában.
Ismeri a tanácsadói tevékenységre vonatkozó dokumentációs feladatokat és azok jogszabályi háttérét.	Képes a képzési dokumentumok előkészítésével, tanácsadással kapcsolatos adminisztratív munka elvégzésére.	Elkötelezett a felnőtt korú tanulók alapkompenciáinak fejlesztésében.	Munkája során kezdeményezi a szakmai partnerekkel való együttműködést.
	Képes az alapkészség-fejlesztésben résztvevő felnőtt további tanulási útjának követésére.	Nyitott a folyamatos tanulásra. Az ügyfél fejlődését meghatározott ütemezés szerint követi nyomon.	

Az eredmény mérésének, értékelésének módja:

- Írásbeli: feladatválasztós teszt és esszé.
- Képzés közben elkészített esettanulmány: konkrét eset bemutatása, melyben bemutatásra kerül, hogy mit és miért csinált, esetleg mit lehetett volna még vagy máshogy tenni.
- Szóbeli: helyzetgyakorlat, vizsgaszituáció.

3. A felnőttek alapkompenciáinak fejlesztésében résztvevő „segítő” szakember

„Segítő” szakember: állami vagy helyi önkormányzati szervezet, vagy nem kormányzati szervezetek munkatársa: fizetett és önkéntes alkalmazottak; falusi közösségek, kulturális egyesületek és más közösségi mozgalmak vezetője; családorvosok, védőnők, polgárőrök, pártfogó felügyelők, foglalkoztatási szerv munkatársai, könyvtári, múzeumi, óvodai dolgozók, a helyi önkormányzat munkatársai, stb. Támogatást nyújtanak az embereknek az oktatási rendszerbe való visszatéréshez, beleértve azokat is, akik korábban lemorzsolódtak vagy alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkeznek.

Feladatprofil. A képzés végén ellátandó feladatok felsorolása:

(Mit csinál majd a képzésben résztvevő?)

A „segítő” szakember:

- ismeri régiójának felnőttképzési helyzetét. Tájékoztató jellegű átfogó ismeretekkel rendelkezik a felnőttképzési intézményekről és szervezetekről, melyek különféle támogatási szolgáltatásokat kínálnak.
- ismeri a felnőttkori tanulás sajátosságait, ismeri a célcsoport problémáit és tudja, hogyan lehet motiválni és bevonni a felnőtteket a tanulási programokba.
- tisztában van a tájékoztató tevékenységek jelentésével - többféle csatornán keresztül tájékoztat a tanulási lehetőségekről.
- ismeri a támogató szerep pszichológiai elméleteit. Tudja, hogy hogyan lehet a célcsoportot segíteni és tájékoztatni a tanulási lehetőségekről és a megfelelő támogatási szolgáltatások elérhetőségéről.
- képes észrevenni és felismerni a célcsoportot (alacsonyabb iskolai végzettségű és/vagy alapkészségekkel nem rendelkező emberek, kiszolgáltatott csoportok).
- kommunikációs készségei és empátiája lehetővé teszi számára az alacsonyabb iskolai végzettségű és/vagy alapkészségekkel nem rendelkező emberekkel való kapcsolatteremtést.
- képes igénybe venni különböző kommunikációs csatornákat és megszólítani másokat kapcsolatépítés céljából.
- tisztában van az információforrásokkal: tanulási lehetőségekkel, karrier- és munkaerőpiaci információkkal. Ismeri az információforrásokat: képzési intézményeket, tanácsadó központokat, foglalkoztatási szervet, falusi egyesületeket, könyvtárakat, és útmutatást

nyújthat az embereknek ahhoz, hogy kapcsolatba lépjenek velük tanulmányi információk megszerzése érdekében.

- tudásával képes ösztönözni az embereket tanulmányaik folytatására, amihez javaslatokat tud adni képzőintézményekre.
- el tudja indítani a „Közösség által támogatott tanulás” hálózatát, mely lehetőséget nyújt a kommunikációra és a tapasztalatok cseréjére.
- tisztában van a tevékenysége céljaival és feladataival; tudatában van a tevékenységeiből és az alapkészségek fejlesztéséből származó társadalmi előnyöknek.

A program tervezett időkerete:

Elmélet:	16	óra
Gyakorlat:	8	óra (iskolák és tanácsadó központok látogatása)
Összesen:	24	óra

Az elvárt tanulási eredmény meghatározása:

Tudás	Képesség	Attitűd	Felelősség/autonómia
Naprakész ismeretekkel rendelkezik és ismeri a felnőttkori tanulás általános helyzetét a környezetében.	Folyékonyan kommunikál az oktatási intézmények és a felnőttképzés egyéb területeinek képviselőivel.	Az emberekkel (potenciális tanulókkal) való kommunikáció során „segítő” hozzáállás jellemzi.	Felelősséget vállal a felnőttképzés előmozdításáért.
Felismeri az emberek oktatási rendszerbe való visszatéréssel kapcsolatos problémáit (információk hiánya, féltékenység, korábbi rossz tapasztalatok, stb.).	Nyitott és képes meghallgatni az embereket és beszélgetni velük. Aktív hallgatói képessége lehetővé teszi, hogy bekapcsolódjon a beszélgetésbe és tájékozódjon az ügyfél tanulmányi helyzetéről.	Az emberekkel szemben megértő és tiszteletteljes hozzáállás jellemzi. Empátiája lehetővé teszi, hogy bizalmi kapcsolatot létesítsen másokkal.	Önállóan jár el, és tisztában van tevékenysége céljával és jelentőségével.
Ismeri a régiójában elérhető alapkompentencia-fejlesztési képzési lehetőségeket (ismeri az iskolákat stb.).	Képes információkat gyűjteni és továbbítani azoknak, akiknek szükségük van rájuk. Megosztja a tanulókkal kapcsolatos információkat és a felnőtt tanulók sikertörténeteit.	Tevékenysége iránt elkötelezett, és nyitott tudásának fejlesztésére, hozzáállása erkölcsös.	Hatékonyan segíti a támogató általános kompetenciáinak fejlesztését.
Tudja, hogyan kell észrevenni, megszólítani és információval ellátni azokat az embereket, akiknek hiányoznak az alapkészségei.	Kommunikációs képessége lehetővé teszi más emberek bevonását az információs/figyelemfelkeltő tevékenységekbe.	Kezdeményező, kritikus gondolkodású és nagy felelősséget vállal a tevékenységéért.	Tájékozottságának köszönhetően fontos szerepet tölt be a közösség és/vagy régió fejlesztése szempontjából.
Kezdeményezi a támogatók közötti együttműködést.	Kommunikációs készsége lehetővé teszi, hogy bemutassa tevékenységét, és megossza tapasztalatait.	Segítőképző és kölcsönösen tiszteletben tartja a többi támogatót.	Szorosán együttműködik más támogatókkal. Kezdeményező hálózat létrehozásában.

Az eredmény mérésének, értékelésének módja:

- A résztvevőktől érkező írásbeli és szóbeli értékelés.
- Teszt.
- Rövid összegző megbeszélés (1 vagy 2 hónappal később) az esetek és tapasztalatok megvitatása céljából.

III. Jövőkép

Kézikönyvünket ingyenesen hozzáférhetővé tesszük minden európai tagállam részére, hogy a képzési programokat fejlesztő szakemberek elkészíthessék általa a saját nemzetük szerinti képzési programjaikat.

Reméljük, hogy a felnőttképzést szervezők, az oktatók, a civil szervezetek tagjai, a kormányzati szereplők és minden érintett segítséget kap munkájához és anyagunk megkönnyíti a felnőttkori alapkompétencia-fejlesztést közvetlenül vagy közvetve végző szakemberek fejlesztését.

A felnőttkori kompetenciafejlesztést végző szakemberek továbbképzésének keretrendszere alapot nyújthat az egyes nemzeti felnőttképzési jogszabályok szerinti adaptációra, melyhez akár EU-s pályázati források is segítséget nyújthatnak.

Hosszú távú célunk, hogy a közeli jövőben a felnőttek alapkompétenciáinak hiánya ne legyen akadály sem a szakmai képzések elkezdésének, sem a munkába állásuknak.

A keretrendszerben meghatározott célcsoportok folyamatos szakmai fejlődése is hozzájárulhat ahhoz, hogy munkájuk során a valódi támogatás élményét biztosítsák azoknak a felnőtteknek, akikkel kapcsolatba lépnek, jobban ösztönözve őket alapvető kompetenciák fejlesztésére az oktatáshoz, a szakképzéshez vagy a munkalehetőségekhez való hozzáférés érdekében.